

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 3. Vtrum coniux occultè fornicatus possit petere debitum coniugale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

internectione sint deleta. Vnde videtur etiam esse contra legem naturæ. Quod confirmatur: quia D. Hieronymus in cap. 18. Ezech. dicit ex tali coniunctione nasci claudos & leprosos, & imbecilles: vnde sequitur gratiam iniuriam inferri proli. Ob has rationes Scotus dist. 32. putat esse peccatum mortale in mensuris non solum petere, sed etiam reddere debitum. Sed quod diximus tenendum est, iuxta communem Doctorum sententiam. Vnde

Legaliter erat mortale accedere ad mensuram,

Respondeo: Legem illam partim fuisse ceremoniale, partim naturalem. Quatenus erat ceremonialis, habebat adiunctam penam mortis: sicut & multa alia ceremoniale, quæ tamen iure naturæ non erant illicita, sicut colligere ligna die Sabbati, retinere fermetatam diebus azymorum, comedere sanguinem. Et hoc modo illo tempore obligabat ad mortale peccatum. Ceterum hæc obligatio in lege noua cessauit, & tamen remansit obligatio naturalis: nam accedere ad mensuram, indecentiam quandam continet, & proli nonnihil est periculofum. Sed hæc res non est tanti vt inducat peccatum mortale. Nam illa indecentia est parui momenti, & ordinariè non est periculum proli: nam plures nascerentur cum talibus defectibus, quod tamen non videmus & quæuis esset aliquod periculum proli, non tamen idem esset periculum peccati mortalis, vt iam dictum est, & rectè docet D. Antoninus suprâ. Hinc patet responso ad testimonium Hieronymi.

Naturaliter verò solui veniale.

Ad Primam Confirmationem: Respondeo, præcipua peccata, ob quæ gentes illæ deletæ sunt, fuisse incestus, adulteria, Sodomiam, bestialitatem & idololatriam, quæ femina humani ostendebant idolo. Accedere autem ad mensuram erat minimum. Ponitur tamen cum illis magnis peccatis, quia tantum ibi agitur de peccatis carnalibus. Et veniale peccatum adiunctum alijs mortalibus, sæpè est causa punitionis temporalis.

118 Paupertas non excusat.

Paupertas autem, & liberorum multitudo, nõ est sufficiens causa negandi debitum, quidquid dicat Sotus. Ita Siluester verbo *Debitum coniugale*, §. 10. Nauar. cap. 16. nu. 24. & alij. Quia quod ex iustitia debetur, non potest negari ob incommodum, quod proli ex paupertate obuenerit.

DVBIVM III.

Virum coniux oculis fornicatus possit petere debitum coniugale?

119 Affirmatur.

Respondeo: Verius est, posse petere tanquam debitum: quod est contra Nauarrum. Ita Caietanus tomo 1. tractatu 29. & Sotus dist. 36. ar. 3. Ratio est, quia per fornicationem non statim ipso facto priuatus est suo iure; sed per coniugem vel iudicem est priuandus: neque verò tenetur sese aperire. Confirmatur exemplo filij, qui commisit crimen in parentem, ob quod potest exheredari; qui tamen non est exheres, nisi actu priuetur.

Nõ potest tamen extorquere.

Adde tamen, Non posse maritum tunc per vim debitum extorquere: nam vxor habet ius negandi, etsi ignoret. Vnde si vis ei inferatur, fiet illi iniuria.

DVBIVM IIII.

Virum Maritus possit petere & reddere, dum dubitat de Matrimonij firmitate?

120

Respondeo, & Dico Primò: Si sit quodammodo certus, matrimonium fuisse inualidum,

nec petere potest, nec reddere, etsi aliquam suspensionem in contrarium habeat: quia non habet probabilem rationem qua iudicet hanc suam esse vxorem.

Si quasi certus de inualiditate

Dico Secundò: Si sit moraliter certus Matrimonium fuisse validum, etsi habeat leues coniecturas in contrarium, non solum potest reddere, sed etiam petere. Nam leues coniecturæ non faciunt dubium, sed scrupulum. Scrupulus enim est apprehensio inclinans ad iudicandum esse illicitum ex leuibus coniecturis. Hæc duo dicta habentur Capitulo *Inquisitioni*, de sententia excommunicationis.

Si scrupulus habeas.

Dico Tertiò: Qui bona fide contraxit, si dubium de firmitate matrimonij postea ei incidit, tenetur diligentia inquirenda veritati adhibere; per quam, si nihil certi inuenierit, manetque adhuc dubius, potest petere & reddere. Ita Sotus lib. 4. de Iustitia qu. 5. art. 4. contra Adrianum. & dist. 37. art. 5. Est communior sententia. Ratio est; quia in dubio, nemo priuandus est suo iure quod possidet; nam *Melior est conditio possidentis*: iuxta regulam Iuris in 6.

Si bona fide contraxit, & postea dubites, pete & redde.

Dices: Capitulo *Domini*, De secundis nuptijs, Lucius 11 I. ait, Eum, qui adhuc dubitat de morte prioris coniugis, non posse debitum petere; teneri tamen postulanti reddere. Et Capitulo *Inquisitioni*, Innocentius III. dicit, *Cum conscientia pulsat animum ex probabili credulitate, & discreta, quamuis non euidenti, debitum reddere quidem posse, sed petere non debere; ne in alterutrum vel contra legem coniugij, vel contra iudicium conscientia committat offensam.*

Respondeo: Omissis varijs sententijs, Lucium III. loqui de eo, qui mala fide contraxit; scilicet nondum habita certitudine coniugis demortuæ, quod etiam testatur Panormitanus: nos vero loquimur de eo, qui bona fide contraxit, cui postea dubitatio incidit. Innocentius agit quidem de eo, qui bona fide contraxit, sed qui, postquam incidit dubitatio, non præstitit debitam diligentiam in inquirenda veritate; vt Sotus notauit.

Dico Quartò: Qui contraxit cum dubio, debet coniugi bona fide postulanti reddere debitum, sed non potest petere. Est communis sententia Doctorum, præter Sotum, qui putat in hoc euentu nec petere posse, nec reddere. Sed nostra sententia colligitur ex D. Tho. in *Additionibus*, qu. 55. art. 9. in fine. Bonauenturâ dist. 36. in expositione litteræ. Ioannè Medina Codice de *Restitutione* qu. 17. Nauarr. cap. 22. nu. 54. & Commentario in Cap. *Si quis*, de Pœnitentia, dist. 7. Couarruñâ 2. parte cap. 7. §. 2. nu. 8. Hi namque auctores loquuntur generatim, & comprehendunt etiam eum qui mala fide contraxit.

121 Si contraxit cum dubio, coniugis bonæ fidei reddere non potest.

Probatur Primò: Ex cap. *Domini*, de Secundis nuptijs, vbi id expressè habetur. Neque verum est, Pontificem loqui in foro extertio, vt Adrianus exposuit: nam quærebatur an tales nuptiæ essent licitæ, & an earum vsus licitus esset? Respondet Pontifex *debere reddere debitum, non petere*. Neque etiam Soti expositio satisfacit, qui vult Capitulum intelligi de eo, qui bona fide contraxit: nam expressè agit de eo, qui mala fide contraxit, nempe cū dubio de morte prioris coniugis. Deinde si ageretur de eo, qui bona fide contraxit, falsum esset quod ibi dicitur, nempe, *Non posse petere debitum.*

Probatur